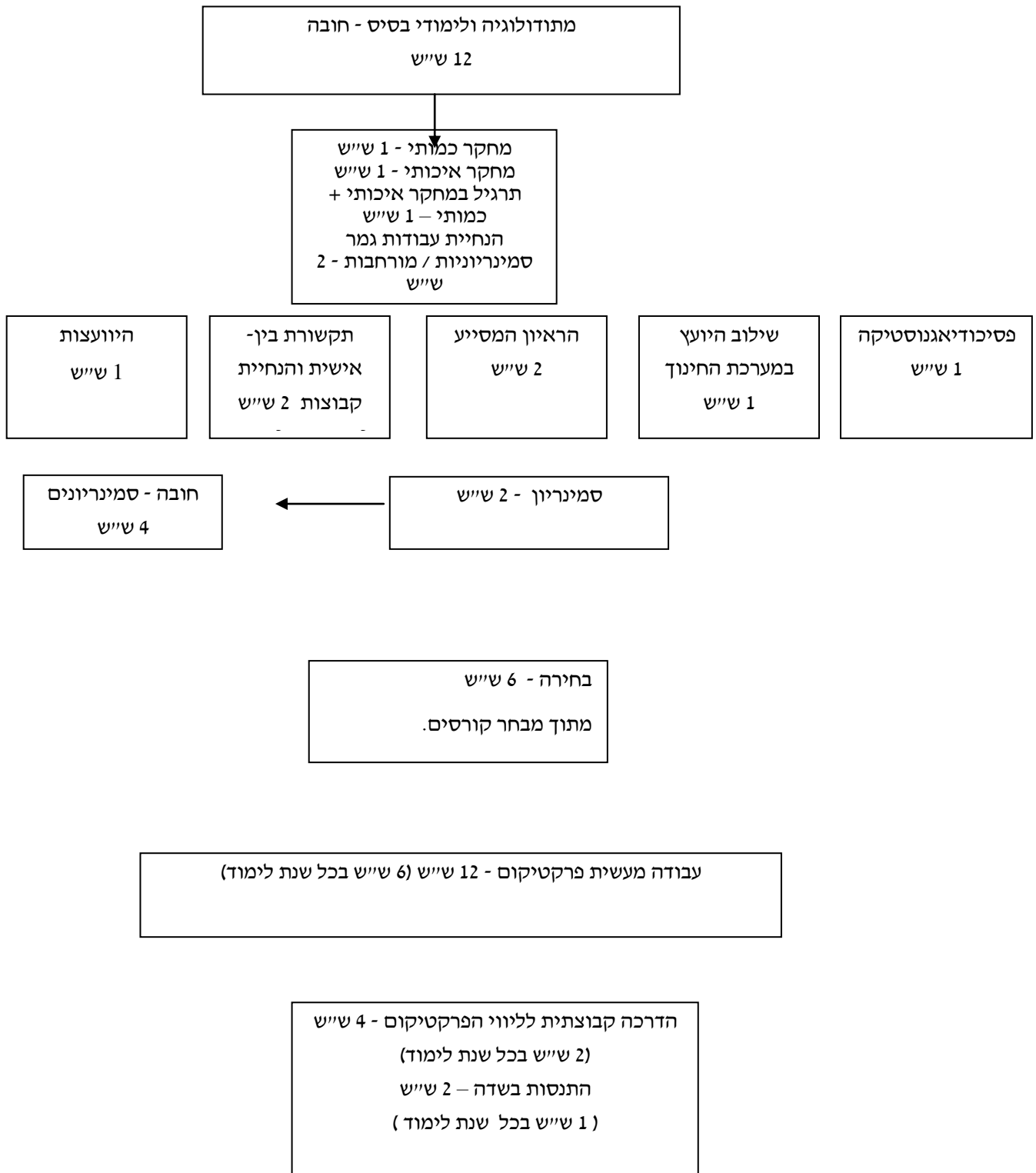

תרשים מבנה לימודים בתוכנית ליעוץ חינוכי – תשע"ה

לימודי חובה לשנה א'

מחקר איכותני

חובה - 1 ש"ש

הקורס יתמקד בהכרת מאפייני המחקר האיכותני ויישום המתודולוגיה המחקרית בזיקה לעבודת היועץ החינוכי במערכת החינוך. במהלך הקורס יחשפו הסטודנטים למחקרים איכותניים; ילמדו את כלי המחקר ויישומם (תצפית, ראיון וניתוח מסמכים); יכירו ויתנסו בשיטות לעיבוד הנתונים, דרכי תכנון מחקר איכותני; סוגיות אתיות ומגבלות הנובעות מהמחקר; ויתנסו בהגשת הצעת מחקר (הצעה מקדמית, בניית תוכנית המחקר, יישום מצומצם, כתיבה מחקרית).

מחקר כמותי

חובה - 1 ש"ש

חשיבה מדעית הקשורה במדעי החברה וההתנהגות מבוססת על מחקר אמפירי, דהיינו על תצפיות אודות התנהגותם מחשבותיהם ועמדותיהם של אנשים. מטרת הקורס להקנות לסטודנטים מושגים וכלים בסיסיים להבנת המורכבות והיבטים אתיים במחקר המדעי בכלל וזה הקשור בחינוך - בפרט. לשם כך תוקנה לסטודנטים היכולת לקרוא מאמרים מדעיים בתחום, על מנת להתחקות אחר החשיבה המדעית תוך בחינה ביקורתית של עקרונות היסוד ומרכיבי המחקר הכמותי. יידונו סוגיות העוסקות בכל שלבי המחקר, החל מניסוח שאלות המחקר והשערותיו דרך תכנון המחקר וכתיבת הצעת מחקר. מטרת הקורס:

1. טיפוח קריאה ביקורתית של מאמרים במחקר הכמותי
2. הקניית כלים להבנת מחקר כמותי בחינוך
3. הטמעת המחקר החינוכי הכמותי כחלק מעבודתו של המורה/יועץ
4. הטמעת המחקר החינוכי כתהליך חיוני בפיתוח גוף הידע הפדגוגי של היועץ.
5. הקניית עקרונות במתודולוגיה של מחקר חינוכי כמותי ובכתיבת עבודה אקדמית מדעית.

תרגיל במחקר כמותי

תרגיל במחקר איכותני

חובה – 1 ש"ש

הראיון המסייע

ד"ר חני רם / פרופ' מרואן דוירי / ד"ר יהודית ריבקו

חובה - 2 ש"ש

הקורס הינו היכרות ראשונית עם הראיון המקצועי המסייע. הסטודנט ילמד גישה מקצועית בסיסית תוך מודעות לדרך התנהלות הראיון והשלכותיו על הנועץ. התלמידים ילמדו ויתרגלו את מיומנויות הראיון הבסיסיים כגון: הקשבה, שפת גוף, שאלות, שיקוף, ניסוח מחדש, סיכום, קונפירונטאציה, מסגור מחדש, פירוש ועוד. נעסוק בסוגי ראיונות ובמטרות השונות של המפגש יועץ – נועץ. נתייחס לתהליכים בין אישיים ותוך אישיים המתרחשים במפגש זה. נלמד מיומנויות ריאיון תוך סימולציות בהן כל אחד ישמש כמראיין, מרואיין וצופה לסירוגין. נעסוק בשאלות של כבוד, אמפטיה, העברה והעברה נגדית, השלכות ועוד. נלמד ונתרגל מגוון של תגובות ומשמעותן.

פסיכודיאגנוסטיקה (קורס אבחוני)

ד"ר אורי דן

חובה - 1 ש"ש

עריכת היכרות עם מכלול המבחנים הדיאגנוסטיים ודרכי איסוף הנתונים לאיבחון ואיתור בעיות של ילדים ובני נוער. היכרות עם מושגים בסיסיים בתורת המבחנים: מהימנות, תוקף, אובייקטיביות, ותיקנות. הראיון הדיאגנוסטי: איסוף נתונים התפתחותיים, חברתיים, התנהגותיים, רגשיים, ומשפחתיים. התצפית וההערכה ההתנהגותית. מבחני התפתחות ובשלות. מבחני כושר, אינטליגנציה, יצירתיות, לקות למידה, הישגים, נטיות, ערכים, ועמדות. בחירת הכלים בהתאם למטרה. אינטגרציה של המידע וגיבוש תמונה קלינית. בעיות חברתיות ובין-תרבותיות בהערכה פסיכו-חינוכית. תפקידי היועץ בתהליך איסוף הנתונים ובעבודת הצוות.

שילוב היועץ במערכת החינוך

ד"ר ציפורה מרגלית

חובה 1 ש"ש

היועץ החינוכי הפועל מתוך הראייה המערכתית נדרש לידע בדינאמיקה ותהליכים ארגוניים. מיקומו הייחודי מאפשר לו, מחד, ראייה כוללת, מקיפה ומרוחקת, ומאידך – בהיותו חלק מצוות ביה"ס הוא מכיר את תרבות ביה"ס, יחסי הכוחות הפועלים בו ומודע לנקודות החוזק והחולשה בארגון ואצל האנשים. בקורס נערוך היכרות עם מערכות בכלל והמערכת הבית ספרית בפרט, תפקידים וסמכויות בבית הספר ויחסי היועץ עם בעלי התפקידים בביה"ס בכלל, ומנהל ביה"ס בפרט, נלמד על תפקיד היועץ, על סטנדרטים לעבודה היעוצית, נעסוק במכשולים והזדמנויות בתפקיד היועץ החינוכי, ובאחריות החברתית של היועץ החינוכי.

הדרכת עבודה מעשית - פרקטיקום

יעקבי לאה/אלוני בתיה/יסמין יחיא/מירב מנור-גורן/כמיליה נסאר

חובה 2 ש"ש

הדרכה קבוצתית על העבודה המעשית מלווה באופן צמוד כל סטודנט בהתנסותו כיועץ - מתלמד במערכת החינוך. במהלך הלימודים מתאפשרת היכרות עם העבודה הטיפולית והמערכתית של היועץ בבית הספר. ההדרכה עוסקת בדילמות המתעוררות בעבודה המעשית, בניית תוכן העבודה היעוצית של כל פרט, בהיכרות עם תכניות התערבות ייעוציות בבתי הספר ובבדיקות גבולות התפקיד. קבוצת ההדרכה מאפשרת התפתחות וצמיחה מקצועית, פיתוח מיומנויות ייעוציות, טיפוליות והדרכתיות, תוך התבוננו בתהליכים תוך-אישיים ובין-אישיים.

התנסות בשדה – עבודה מעשית

חובה – 1 ש"ש

התלוות ליועצת מאמנת בבית ספר להיכרות עם מקומה ותפקידיה השונים של היועצת. עבודה פרטנית עם תלמידים. בנייה ועבודה קבוצתית עם קבוצה קטנה.

לימודי חובה לשנה ב'

תקשורת בין-אישית והנחיית קבוצות

ד"ר יהודית ריבקו/ איזבל רמדאן/ בועז ורשבסקי

חובה - 2 ש"ש

הקניית ידע תיאורטי והתנסות בנושאים מרכזיים הקשורים לתקשורת בין-אישית ולהנחיית קבוצות. זיהוי, איתור וטיפול בחוסמי תקשורת ובדפוסי תקשורת לקויים. פיתוח דפוסים ומיומנויות של תקשורת בונה ויעילה עם תלמידים, הורים, עמיתים לעבודה חינוכית וצוותים רב-מקצועיים. הקניית מיומנויות יסוד בהנחיית קבוצות. הקניית כלים להתערבויות מסייעות לפרט בקבוצה ולקבוצה כמכלול. התנסות בהנחיית עמיתים, ובהנחיה ב-CO (זוג). המנחים/ות יתנסו בהנחיית תוכן/תהליך תוך התייחסות למגוון נושאים קבוצתיים ואישיים, מלווים בניתוח ולמידה הנתמכות בכר תיאורטי רחב ומגוון. הבנת תהליכים ושלבי התפתחות בקבוצה, תפקידי המנחה ותפקידים בקבוצה. הקניית מושגי יסוד כמו: Setting, Holding, Matrix, Containing, Mirroring. כוחות מרפאים, חשיפה, הדהוד, שיקוף, עימות, העברה, העברה נגדית, הזדהות, השלכתית, התנגדות.

היועצות

גב' מירב מנור – גורן

1 ש"ש

היועצות הינה שיטת התערבות עקיפה, שבה חוברים יחד בעלי תפקידים שונים, במטרה להתמודד עם סוגיה הקשורה לגורם שאיננו שותף ישיר במפגש הייעוצי. מטרת הקורס לעסוק במפגש ההיועצות, המהווה כיום שיטת ההתערבות המערכתית השכיחה בקרב אנשי מקצועות הסיוע והטיפול בבית הספר. הקורס יוסיף ידע ויפתח את התפיסה ואת המיומנויות הנדרשות להפעלת התערבות מסוג זה. הוא יעסוק בעולמות הידע הקשורים בשיטת התערבות זו: בירור תיאורטי ומחקרי, גישות מרכזיות להיועצות, מאפייני תהליך היועצות מפתח ומעצים, סוגיות אתיות, ובתוך כך, יבחנו תפקידו ותרומתו של היועץ החינוכי בתהליכים אלו. במוקד הקורס יעמוד בירור של סוגיות עיוניות ומעשיות לגבי הבניית מפגש היועצות מיטבי.

הדרכת עבודה מעשית - פרקטיקום

יעקבי לאה/אלוני בתיה/מרב מנור-גורן/יסמין יחיא/כמיליה נסאר

2 ש"ש

הדרכה קבוצתית על העבודה המעשית מלווה באופן צמוד כל סטודנט בהתנסותו כיועץ - מתלמד במערכת החינוך. במהלך הלימודים מתאפשרת היכרות עם העבודה הטיפולית והמערכתית של היועץ בבית הספר. ההדרכה עוסקת בדילמות המתעוררות בעבודה המעשית, בניתוח העבודה הייעוצית של כל פרט, בהיכרות עם תכניות התערבות ייעוציות בבתי הספר ובבדיקת גבולות התפקיד. קבוצת ההדרכה מאפשרת התפתחות וצמיחה מקצועית, פיתוח מיומנויות ייעוציות, טיפוליות והדרכתיות, תוך התבוננו בתהליכים תוך-אישיים ובין-אישיים.

התנסות בשדה – עבודה מעשית

חובה – 1 ש"ש

התלוות ליועצת מאמנת בבית ספר להיכרות עם מקומה ותפקידיה השונים של היועצת.

עבודה פרטנית עם תלמידים.

בנייה ועבודה קבוצתית עם קבוצה קטנה.

העברת תוכנית מניעה.

כתיבת עבודות גמר

ד"ר אלון גולדברג/ד"ר עופר קצ'רגין/ד"ר נורית קפלן- תורן/ד"ר יהודית ריבקו/ד"ר חני רם

2 ש"ש

מטרת הקורס ללוות את תהליך כתיבתה של עבודת הגמר היישומית. הקורס יבהיר את מטרות עבודת הגמר והשלבם בכתיבתה. הקורס יעסוק בבחירת הנושא ובגיבוש שאלת החקר. ילווה את תהליך חיפוש הספרות המתאימה, בחירת שיטת איסוף הנתונים, עיבוד הממצאים והדיון הנלווה וכתיבת המסקנות בהתאם למתודולוגיה שנבחרה. הגישות המחקריות, שיידונו בקורס ותהווה בסיס לפיתוח העבודות תיגזרנה מתוך מטרות העבודה. הסטודנטים ילוו קבוצה וכן באופן אישי על פי הצורך. כל סטודנט יבחר קבוצה בהתאם למאפיינים, שיפורסמו על ידי כל אחד מהמנחים. מנחה הקורס יהיה גם מנחה העבודה.

הנחיית עבודת גמר מורחבת

ד"ר צמרת ריקון

2 ש"ש

מטרת הקורס ללוות את תהליך כתיבתה של עבודת הגמר המורחבת. בקורס יובהרו מטרות העבודה והשלבם בכתיבתה. הקורס יעסוק בבחירת הנושא ובגיבוש שאלת החקר. ילווה את תהליך חיפוש הספרות המתאימה, בחירת שיטת איסוף הנתונים, עיבוד הממצאים והדיון הנלווה וכתיבת המסקנות בהתאם למתודולוגיה שנבחרה. הגישות המחקריות, שיידונו בקורס ותהווה בסיס לפיתוח העבודות תיגזרנה מתוך מטרות העבודה. הסטודנטים ילוו קבוצה וכן באופן אישי על פי הצורך.

סמינריונים (מיועד לשנים א' + ב')

הסתגלות לבית הספר: גורמים מגנים וגורמי סיכון

ד"ר אורי דן

2 ש"ש

במהלך שנות הילדות מתנסים ילדים במעברים ושינויים רבים. הדוגמאות הן רבות וכוללות את המעבר מגן חובה לכיתה א' בו נדרשים ילדים להסתגל לדרישות חדשות רבות בפרק זמן קצר, המעבר לחטיבת הביניים, מעבר דירה, קליטה במסגרת חדשה, משברים משפחתיים ועוד. במהלך תקופת ההסתגלות למעברים ולשינויים מתעוררים ונחשפים אצל חלק מהילדים קשיים משמעותיים (כגון: חרדת בית ספר, הפרעות קשב, דיסלקציה, לקויות למידה, קשיי הסתגלות חברתית, משברים רגשיים).

מטרותיו העיקריות של הסמינריון הן: להכיר לעומק את הגורמים המגוננים ואת גורמי הסכון של הסתגלות בגילאים אלה במישורים המבניים (ביולוגיים), הבינאישיים (חברתיים) והתוך-אישיים (רגשיים). הכרת דרכי המדידה של גורמי הגנה וסכון. בדיקת הקשרים בין גורמים אלה לביטוי הקשיים בהסתגלות. מטרות נוספות כוללות למידה של התהליך המחקרי, החל משלב העלאת שאלות, תאוריה, גזירת השערות תכנון מחקר כמותי מדעי קפדני וביצוע של מחקר מתחילתו ועד סופו.

ייעוץ רגיש תרבות

פרופ' מרואן דווירי

2 ש"ש

תיאוריות האישיות והפסיכותרפיה התפתחו במערב והן מתאימות, לרוב, לעבודה עם אנשים מרקע תרבותי אינדיבידואליסטי. מטרת הייעוץ והפסיכותרפיה, על פי תיאוריות אלה, היא לעזור לקליינט לבטא את רגשותיו ואת עצמו ולהגיע למימוש עצמי. התיאוריות האלה מתקשות להבין ולהסביר את התנהגותם של האנשים בחברות מסורתיות בעלות רקע תרבותי קולקטיביסטי וסמכותי שבהם לנוממות ולערכים, יותר מאשר העצמי, תפקיד מרכזי בהבנת התנהגות האדם. פסיכותרפיה הממוקדת בעצמי, ביטוי רגשות, והחזרת "הסדר" האינטרפסיכי הפנימי עלולה ליצור קונפליקטים קשים בין הקליינט ומשפחתו אשר עלולים להכשיל את הטיפול.

האינטרנט בשירות איש החינוך

ד"ר מיכל דולב-כהן

2 ש"ש

רשת האינטרנט בעלת מאפיינים ייחודיים אשר משפיעים על הפרט בהתנהגותו. התנהגות פנים-אל-פנים אינה דומה להתנהגות הנעשית בעולם המקוון ומתוקף כך ישנה חשיבות-על להכיר את העולם המקוון והשפעתו על הפרט כדי להבין את התנהגותם של המתבגרים ברשת, לחיוב ולשלילה. חוסר הבנה בתחום מוביל לפער גדול בין עולם המבוגרים והצעירים ומפחית את יכולת ההשפעה בהקשר. מתוקף תפקידם של אנשי החינוך והייעוץ להכיר את הסביבה, להראות בה נוכחות והכרה ומתוך כך להקנות למתבגרים כלים, תמרורי הכוונה ותמיכה. רשת האינטרנט מציעה מגוון רחב של כלים שימושיים בידי היועץ להרחבת ידיעותיו, אם ממקורות מקצועיים ואם מקורות ראשוניים ואוטנטיים של אנשים המשתפים אודות עולמם בסביבה המקוונת (כמו פורומים, בלוגים, רשתות חברתיות). הכרות עם תרבות הנוער באינטרנט מאפשרת למידה אודות אורח חיי הילדים ונוער, הקשיים ודרכי ההתמודדות עם אתגרי הגיל (כמו קשיים חברתיים, דימוי גוף והפרעות אכילה, זהות מינית). כמו כן, רשת האינטרנט, ככלי תקשורתי, מזמנת ליועץ אפשרות להציע את שירותיו באופן מקוון במגוון עזרים.

ייעוץ לתלמידים בהדרה ובסיכון

ד"ר חני רם

2 ש"ש

הקורס יעלה לדיון מעמיק סוגיות הקשורות בהתמודדות בית הספר עם תלמידים הנתונים בהדרה חברתית ובסיכון. נעסוק במהות חוויית ההדרה של התלמידים ושל המערכת האמורה לטפל בהם. נעסוק בדפוסי עבודה בית ספריים במאפשרים והמחבלים בטיפול בילדים אלו. נעסוק במקומו של היועץ החינוכי כמי שנמצא ב"קו האש" הראשון. נבחן סוגיות אישיות, בין אישיות ומערכתיות בעבודת היועץ עם תלמידים העונים על הקריטריונים של סיכון והדרה. נעסוק בסוגיות של גבולות, סמכות, הדרכת מורים ובדידות. נבדוק את הבסיס הלא בטוח לתוכו נולדו ובו מתפתחים ילדים משכבות חברתיות מודרות ואת השפעתם הפוסט טראומטית הבאה לביטוי בהתנהגות התלמיד.

הורות בגיל הרך

ד"ר צמרת ריקון

2 ש"ש - סמינר

רבות אנחנו נערכים לקראת אחד מתפקידי חיינו - ההורות. אנחנו שואפים להורות מיטבית, משמעותית, מותאמת, אינטימית, מעצימה, מוסתת וכיוב', בה אנחנו מגדלים את ילדינו בדרך הטובה ביותר ולמעשה גדלים ומתפתחים כהורים בעצמינו.

מהי הורות על הקשריה התרבותיים השונים? אלו תפקידים היא מקפלת בתוכה? מהו סגנון הורי, אילו השפעות והשלכות ארוכות טווח יש לו? מהי הזנחה הורית ומהן השלכותיה האקדמיות חברתיות הסתגלותיות ועוד.

בסמינר הנוכחי נתמקד בסוגיות אלה ונוספות, הנוגעות בתפקיד ההורי בשנים הראשונות לחייו של הילד, כפי שהן מובאות בראי המחקר העדכני.

עבודה בצוות רב-מקצועי

ד"ר לודמילה קריבוש

2 ש"ש

הסמינריון יגביר את המודעות של הסטודנטים לתהליכי העבודה השיתופית של היועץ החינוכי בבי"ס וייתן להם כלים באמצעותם יוכלו להעריך ולחקור את אפשרויות הלמידה והצמיחה המקצועית של היועץ בצוותים הרב-מקצועיים. במהלך העבודה הסמינריונית, יזהו הסטודנטים סוגיה או קושי עמם מתמודד היועץ בעבודתו בצוות, ויחקרו אותם לעומק.

נושאי הקורס: תפקיד היועץ בבי"ס: מטרות ויעדים; מקום הייעוץ החינוכי בתוך היררכיה בית ספרית וביצירת תרבות ארגונית המאופיינת בלמידה ועשייה משותפת; יעוץ מעצים וחכמה מקצועית; גישה מערכתית בעבודת יועץ חינוכי; כישורים ומיומנויות של יועץ חינוכי; היבטים מערכתיים וסוגי צוותים רב-מקצועיים; שיתוף פעולה בצוות רב-מקצועי; משא ומתן בצוות רב-מקצועי; הכשרת צוותים רב-מקצועיים במערכת החינוך; זיהוי קשיים ודילמות; מחקר בתחום ייעוץ חינוכי; ידע ומידע, ניהול טיפול וניהול ידע; צוות רב-מקצועי כקהילה לומדת.

היקשרות: מינקות לבגרות

ד"ר אורה אביעזר

2 ש"ש

הקשרים הראשוניים שאנו יוצרים עם האנשים המטפלים בנו מן הינקות, וההתנסויות שלנו עימם מעצבים את התפיסה העצמית שלנו ואת התפיסה של מערכות יחסים עם אחרים, ומשפיעים על עיצוב האישיות המתפתחת עד לבגרות. בסמינר נשתמש בתורת ההיקשרות (attachment), כדי לתאר ולבחון התפתחות נורמטיבית של קשרים בין ילדים למבוגרים (הורים, מורים ומחנכים אחרים), שתהווה בסיס להבנת קשיים התפתחותיים אשר נגזרים מתהליכי היקשרות לא בטוחים, או מהפרעות בתהליך ההיקשרות הבסיסי. נשתמש במושג "בסיס בטוח" והשלכותיו כדי לבחון סוגיות התפתחותיות מרכזיות כגון: תהליכי חקרנות ולמידה, רכישת מיומנויות תקשורתיות, הבנה חברתית ויכולת ליצירת קשרים אנושיים קרובים. כמו כן נדון ביצירת ייצוגים פנימיים של העצמי ושל מערכות יחסים עם אחרים ובהשפעותיהם על הסתגלויות מאוחרות תוך התייחסות לתהליכי המשכיות ושינוי בהקשר של מודל הנתבים ההתפתחותיים.

קשר בין מיעוטים ומהגרים לבין פשיעה : הדרה, אפליה ושוליות

ד"ר לורה סיגד

2 ש"ש

ככל שהגלובליזציה הולכת ומתפשטת בעולם, וקהילות משתלבות ומתמזגות זו בזו בצורות שונות, חברות רב-תרבותיות, רב-דתיות ורב-אתניות כמו ישראל נהנות ממגוון חברתי רב אך גם נתקלות באתגרים קשים אשר חשוב שתהיה אליהם מודעות בקרב אנשי חינוך. הקורס יבחן את ההשפעה והקשר בין המעבר של קבוצות ושל יחידים בין חברות ותרבויות, לבין פשיעה וסטייה, עם דגש על הפרספקטיבה של אנשי החינוך בתהליכים אלה. מטרת הקורס הן : הכרת המושגים - תרבות, אתנוצנטריות, יחסיות תרבותית ופלורליזם בחברה רב תרבותית; הבחנה בין מודלים תיאורטיים שונים אודות הקשר בין פשע להגירה ומיעוטים; זיהוי תהליכים של אפליה ודעות קדומות; זיהוי היחסים בין חוויית השוליות, אפליה, אי שוויון כלכלי ופשיעה; זיהוי המאפיינים של הגירה בגיל צעיר ופשיעה של בני מיעוטים; זיהוי המאפיינים של קורבנות לפשיעה; תיאור הביטויים המיוחדים של פשיעה, סטייה והקשרם התרבותי בקרב מיעוטים, קבוצות אתניות ומהגרים בישראל.

הקורס יבחן את הקשרים המורכבים שבין הגירה, מיעוטים אתניים, גזענות ועבריינות. הקורס יתאר מספר מקרי בוחן: נפתח בבחינת דינאמיקה של מגמות גלובליות, ובהמשך נתמקד בסוגיית הקשר בין עבריינות להגירה, כפי שזו באה לידי ביטוי בחברה בישראל. ידונו מאפיינים משפיעים כגון אופי ההגירה וההקשר שלה, שימור הקשר עם ארצות המוצא, מצב כלכלי, סטריאוטיפים אתניים, תפקיד התקשורת והשתקפות סוגיית ההגירה והעבריינות במדיה. דגש יושם על הקשר בין עבריינות ובין ההגירה המאסיבית של יהודים לישראל ("גלי העלייה"), ועל הקשר שבין עבריינות לבין נוכחות העובדים הזרים בארץ, וכמו כן נבחן את הסוגיה של עבריינות והסכסוך הלאומי בישראל. בחינת הקשר בין הגירה לעבריינות תתייחס הן לדור הראשון של המהגרים ולדינאמיקה של תהליכים לאורך זמן, כמו גם לדור השני, של בנים למהגרים. נסכם את הקורס בבחינה של השלכות למדיניות חינוכית ופרקטיקה במערכת החינוך. הקורס יכול סמינר, בו ישתתפו הסטודנטים בסדנה לבנייה משותפת של פרויקט מחקר, ובמסגרתה בניית כלים המותאמים למחקר. הסטודנטים יבצעו מחקר עצמאי על נושאים אותם הם יבחרו, בתחום של הגירה, מיעוטים ופשיעה בהקשר החינוכי.

לימודי בחירה (מיועד לשנים א' + ב')

יישומים של אבחונים פסיכודידקטיים (קורס אבחוני)

ד"ר טלי גור

1 ש"ש

הקורס נועד להקנות ליועצים העובדים במערכת החינוך כלים ראשוניים להבנה וניתוח של אבחונים דידקטיים. במסגרת הקורס יושם דגש על ראיית הילד לקוי הלמידה על כל היבטיו: הסטודנטים יכירו מושגים בסיסיים מתחום לקויות הלמידה ויבינו כיצד מושגים אלו באים לידי ביטוי באבחונים דידקטיים. כמו כן יושם דגש על הבנת הקשרים הקיימים בין ממצאי אבחונים דידקטיים ובין תפקודם של התלמידים בכיתה, בהיבט הלימודי ובהיבט ההתנהגותי. בנוסף, הסטודנטים ילמדו להכיר את מהות ההתאמות כפי שהן מוגדרות בחוזר מנכ"ל של משרד החינוך ואת התאמתם לצרכי התלמידים השונים.

ילדות, סיכון וחוסן

ד"ר לורה סיגד

1 ש"ש

זכויות אדם ניתנות לקידום ולהשגה באמצעות חינוך. זכויות האדם והילד מהוות בסיס וכוח מלכד בחברות רב-תרבותיות ובעולם הגלובלי המתפתח במהירות. בחברות מגוונות, רב-אתניות ורב-דתיות של ימינו, בהן הגירה ומוביליות הן הנורמות החדשות, החוויה של זהות לאומית ושייכות תרבותית מוגדרות מחדש, והמשמעות של גבולות לאומיים מיטשטשת. חינוך לזכויות הילד וזכויות האדם מציע אמצעים שיובילו לקבלה, צדק, פלורליזם תרבותי וגישור על פערים בחברות רב-תרבותיות, תוך כדי התעלות על ההבדלים בין הקהילות. מחנכים הם סוכנים חברתיים ראשונים במעלה לקידום זכויות וליצירת חברות סובלניות וצודקות. תפקידם של מחנכים דורש הבנת הזכויות האוניברסליות של האדם ושל הילד, וכן הקניית כלים לשימור זכויות אלה. הקורס ישים דגש על את הספקטרום שבין סיכון וחוסן (resilience) בכל נושאי הנלמד זכויות האדם והילד מוקנות באמצעות חינוך, ועל ידי טיפוח המודעות וההבנה ההכרחיות למען חיים משותפים בחברות מרובות תרבויות ובעולם הגלובלי.

קשר מגדל – סמכות ונוכחות

ד"ר חני רם

1 ש"ש

סוגיות של נוכחות וסמכות הן בבית והן בסביבה החינוכית הן בין הסוגיות המדוברות והכאובות ביותר. העיסוק בהן מעלה שאלות בדבר משמעותן של דמויות המבוגרים בחיי הילדים. נבחנות סוגיות של השמת גבולות, ענישה, דיאלוג, נוכחות מגדלת ועוד. הקורס יזמין העלאת מודעות הסטודנט למקורות הפסיכולוגיים הבונים מודלים של יחסי הגומלין. נעסוק בפיתוח הקשר הבין-אישי כאמצעי לבניית נוכחות מגדלת.

נטילת סיכונים בקרב בני נוער

ד"ר אלון גולדברג

1 ש"ש

הקורס דן בהתנהגות מסתכנת בגיל התבגרות: עבריינות, חיפוש ריגושים, התנהגות אנטי-חברתית והתנהגות חסרת אחריות. יידונו הסברים תיאורטיים שונים של התנהגות מסתכנת תוך התייחסות להקשרים פיזיולוגיים, משפחתיים וסביבתיים ולהבדלים מגדריים. יידונו ניסיונות להתמודדות עם התנהגות מסתכנת בחברה ובמערכת החינוך. לבסוף, יוצעו דרכים אלטרנטיביות, תוך שיתוף הסטודנטים, להתמודדות מניעתית ומקדמת עם התופעה.

התמודדות עם מגבלות ומחלות כרוניות

ד"ר אלון גולדברג

1 ש"ש

הקורס מעניק נקודת מבט מקדמת למחלות כרוניות ומגבלות אחרות, לדוגמא: אפילפסיה, סוכרת-נעורים ושיתוק מוחין. בקורס נדון בתפיסה המסורתית להתמודדות עם מחלות, ביתרונותיה ובחסרונותיה ונעלה אפשרויות שונות וחדשות להתמודדות עם מציאות שכזו בחיי היום יום, תוך התייחסות למשאבי התמודדות אישיים, משפחתיים וסביבתיים.

הקורס מעניק כלים להבנה טובה יותר של מושג הבריאות והחולי ולתפקידם של המערכות התומכות בילד/מתבגר החולה : משפחה, חברים ובית הספר.

עבודה ייעוצית עם תלמידים בעלי הפרעות קשב, ריכוז והיפראקטיביות

ד"ר מיכל שיינין

1 ש"ש

מטרת הקורס להקנות ידע בנושא הפרעות קשב, ריכוז והיפראקטיביות תוך התייחסות ייעוצית לתלמיד, למשפחתו ולסביבה בה הוא גדל.

הקורס יקנה דרכי טיפול ואסטרטגיות התמודדות בכתה הרגילה מתוך אוריינטציה משלבת אשר תתמקד בעבודת היועצת עם התלמיד, הצוות החינוכי, הצוות הרפואי וההורים.

שימוש בכלים אמנותיים בעבודת היועץ

ד"ר מיכל שיינין

1 ש"ש

הקורס יקנה הבנה תיאורטית ומעשית בשימוש בכלים אמנותיים בתהליכי הערכה וטיפול בילדים. הקורס יעסוק באמנות חזותית כתחום המאפשר הבנה מעמיקה של קונפליקטים ותכנית בלתי מודעים, יחסים בין אישיים וסגנונות התמודדות.

הסטודנטים יתנסו וירכשו כלים אמנותיים להערכה : ציור גשר, ציור בית, ציור דמות אנוש, ציור משפחה וציור עץ. כמו כן ילמדו עריכת תיעוד פנומנולוגי של תהליכי היצירה תוך שילובו בתהליך הערכה ועבודה ייעוצית.

התבוננות ייעוצית על הקשר בין המשפחה וביה"ס

ד"ר חני רם

1 ש"ש

המפגש בין המשפחה ובית הספר הינו מפגש בלתי נמנע. יש בו פוטנציאל לברית מיטיבה, ממנה ירוויחו כל המשתתפים. יש בו גם פוטנציאל ל"מלחמה עקובה מדם". פעמים רבות היועץ הוא הנשלח ל"שדה הקרב" כמי שנתפס בעל המיומנויות הטובות ביותר לעבודה עם ההורים הבעייתיים. היכרות מעמיקה הן עם הדינאמיקה המשפחתית והן עם הגישה של מערכת בית הספר, יש בהן כדי לסייע ליועץ במקומו ובתיפקודו במרחב זה בבית הספר. בסמינריון נעלה את מודעות הלומדים למאפייני יחסי הגומלין בין בית הספר לבין הורים בעלי מאפיינים שונים.

הדיון בקורס יתמקד ביחסי הגומלין והדיאלוג הרצויים בין ביה"ס ומשפחות בסביבת מצוקה, תוך כדי למידת השפעות ההדדיות של כל אחת המערכות. ילמדו תיאוריות הדנות בדפוסי תקשורת ובאמצעותן ייבחן הקשר בין המשפחה ובבית הספר. יידון מושג השיתוף / הברית בין בית הספר למשפחה בהתייחס לצרכים של שני הצדדים המעורבים. נעסוק בשאלת היות ההורים קליינטים של בית הספר. נדון במשמעות הטיפולית של תפקיד המורה ויישומו מול הורים. בנוסף יעסוק הקורס בהבנה ויישום של מיומנויות תקשורת תוך כדי התייחסות ממוקדת במשפחות מסביבות מצוקה, אשר אבדו את האמון במערכת בית-הספר. תופעל התנסות במיומנויות תקשורת בין אישית באמצעות התנסות חוויתית בקבוצה ופיתוח יכולת ההתמודדות עם מפגשים שונים של בית-הספר עם משפחות מסביבות מצוקה.

תכניות התערבות בגיל הרך

ד"ר רביעה חסיסי-סאבק

1 ש"ש

הקורס יערוך לסטודנטים היכרות עם תוכניות התערבות חינוכיות ולימודיות בגיל הרך תוך התייחסות לגורמים המשפיעים על שיקולי הדעת של אנשי המקצוע בבחירת התכניות. הקורס יתמקד בסביבה החינוכית הכלל מערכתית של המסגרות לגיל הרך והשפעתה על התפתחותם של ילדים הן מבחינה אישית (מימוש הפוטנציאל), חברתית, רגשית ולימודית. בנוסף, הקורס יתייחס לסוגי התערבות שונים בהתאם לרמות מניעה שונות. נעסוק בגישות חינוכיות המהוות בסיס לתכניות ההתערבות בגיל הרך, נעסוק בתהליכי הבחירה וההתאמה של התוכניות השונות, וברלוונטיות שלהם לקהל היעד.

מניעת התעללות ופגיעה בילדים

בתיא אלוני

1 ש"ש

הקניית מושגים אופרטיביים בתחום הפגיעה בילדים. הכרת תחום ההתעללות לסוגיה, הבנת האטיולוגיה, הכרת הסימפטומים, הכרת דרכים לזיהוי ואיתור ילדים פגועים וילדים פוגעים. הקניית כישורי עבודה עם אוכלוסיית ילדים בעלת צרכים מיוחדים, עם ילדים בגיל הרך ועם אוכלוסייה בסיכון ואוכלוסייה במצבי מעבר ושינוי. הכרת חוקים רלבנטיים, דרכי מניעה ודרכי התערבות.

ייעוץ באמצעות פסיכודרמה

ד"ר יהודית ריבקו

2 ש"ש

הסדנא תתמקד בהקניית מגוון מיומנויות לביצוע התערבות ייעוצית בטכניקות פסיכודרמטיות, לקידום אקלים מיטבי ותהליכים אישיים ובין אישיים בקבוצה. הקורס יקנה כלים יעילים לחיזוק וטיפול משאביו האישיים של היועץ, לאיתור וסיוע מוקדי קושי, במיוחד בהתמודדות במצבי דחק, ובמצבים קונפליקטואליים. מטרת הסדנא, לשכלל טכניקות פסיכודרמטיות להתערבות יעילות והשלכותיה בקרב תלמידים בעלי קשיים בתיפקוד תקין בבית הספר.

תוכניות התערבות יעוציות בראייה מערכתית

ד"ר ציפורה מרגלית

1 ש"ש

מראשיתו, העמיד היעוץ החינוכי כמטרה המרכזית את המחויבות לתלמיד – כפרט. אלא שעם ההתפתחות המקצוע אומצה הגישה המערכתית הרואה בפרט חלק ממערכות חברתיות רבות, ומניחה כי באמצעות הבנת מערכות אלו והשפעה על התהליכים הקורים בהן- הייעוץ לפרט יהיה משמעותי יותר. מטרת הקורס : היכרות עם התשתית התיאורטית הנוגעת לגישה המערכתית, ומפגש עם המשמעויות המעשיות הנובעות מגישה זו. בקורס ילמדו נושאים כמו: בית הספר כארגון ומאפייניו, מה בין יעוץ ריאקטיבי ויעוץ פרואקטיבי? כיצד מאתרים את צרכי בית הספר? מודלים של אבחון ארגוני, כיצד בונים תוכנית עבודה ייעוצית – מערכתית? ותוכנית התערבות? מה בין המחויבות לפרט לבין הגישה המערכתית? הסטודנט יכיר את העמדות המקצועיות בתחום זה, ואת תפיסת תחומי האחריות והמעורבות שלו במערך הפעילות הבית ספרית הכוללת.

בניה והערכה של תוכניות התערבות בבית הספר

גב' מירב מנור-גורן

1 ש"ש

במסגרת התפקיד הייעוצי נדרש מהיועץ, לא אחת, לתכנן ולהפעיל תכנית התערבות אם בעתות חירום ואם בעתות שגרה, אם בעקבות מצוקה ממוקדת ואם בעקבות צורך התפתחותי. לפיכך, הקורס יעמיק בעקרונות החשובים לבניית תוכניות התערבות בבית הספר, תוך התייחסות להפעלת מנגנוני הערכה ובקרה לתוכניות. מטרת הקורס לבחון את דרכי התכנון והתנאים המיטיבים להפעלת תוכניות התערבות שונות (לתקן ואת דרכי הבקרה והמשוב בהתאם לצרכים ולמאפיינים של אוכלוסיית התלמידים והצוות החינוכי).

היועץ כמשאב התמודדות במצבי חירום וטראומה

מירב מנור-גורן

1 ש"ש

מטרת הקורס לעסוק בעולמות הידע הקשורים בהתמודדות היועץ במצבי משבר ומצבי חירום בבית הספר, תוך הדגשת אפשרויות התמיכה והטיפול שיש בידי היועץ בתהליך ההתמודדות. בקורס יבחן תפקידו המרכזי של היועץ כגורם תמיכה לתלמידים והוריהם ולצוות החינוכי. הסטודנטים יכירו את הגישות המרכזיות להסברת השפעות מצבי משבר והתמודדות עימם, יכירו כלים להיערכות מערכתית ולהתערבויות פסיכו-חינוכיות לקידום ההתמודדות והתאמתם למצבי המשבר השונים, ויפתחו את ההתבוננות הפנימית להשפעות האישיות-מקצועיות בעקבות החשיפה למצבי משבר. לפיכך, הנושאים שילמדו בקורס כוללים משברים בחיי הילד והמתבגר, ביטויי מצוקה והתמודדות בקרב ילדים ומתבגרים, איתור תגובות מצוקה ודרכי העזרה האפשריים, היערכות והתמודדות מערכתית במצבי משבר, יעוץ להורים בזמן משבר, וטראומטיזציה משנית.

עבודה יעוצית עם זיכרונות ומטאפורות

פרופ' מרואן דוירי

1 ש"ש

זיכרונות אינם צילום פוטוגרפי של ניסיון העבר אלא יצירה אישית קוגניטיבית, רגשית, וסומאטית, שתוכנה ואופן בנייתה מלמדים הרבה על הנועץ, חייו, ועל אופן ההתמודדות שלו עם מצבים שונים בעבר ובהווה. השדה הפנומנולוגי של הנועץ, שהוא שדה מרכזי בעבודתו של היועץ, כולל אלמנטים מהמציאות שלו, זיכרונות, סימבולים, ומטפורות. העלאת הזיכרונות ועיבודן עוזרת לנועץ להבין ולהתמודד בצורה חדשה עם ההווה ולהתקדם לעתיד. הדבר חשוב מאוד במיוחד לגבי זיכרונות טראומטיים. מטרת הקורס: הבנה תיאורטית: הבנת מקומן של הזכרונות, דימיון, חלומות, ומטאפורות בחיינו וחשיבותם להבנת הבעיות הנפשיות ולטיפול בהן. למידת טכניקות: למידה של טכניקות התערבות יעוצית עם זכרונות ומטאפורות. צמיחה אישית: הרחבה והעמקה של המודעות העצמית של התלמידים ועידוד צמיחה אישית.

עבודה יעוצית לצמיחה אישית: להתחבר לעבר, לחיות את ההווה, ולהתקדם לעתיד

פרופ' מרואן דוירי

1 ש"ש

זוהי סדנת המשך לקורס "עבודה יעוצית עם זיכרונות ומטאפורות א"י" שמטרתו להפנים את החומר תוך כדי עבודה עצמית אישית על הזכרונות ועל השדה הפנומנולוגי של התלמידים. ההשתתפות בקורס מותנית בסיום קורס "עבודה יעוצית עם זכרונות ומטאפורות"

מטרות הקורס: הפנמה אינטגרטיבית של חומר תיאורטי וטכניקות להתערבות ייעוצית עם זיכרונות, דימיון, חלומות, ומטאפורות. צמיחה אישית: הרחבה והעמקה של המודעות העצמית של התלמידים ואפשרו צמיחה אישית תוך כדי סגור מעגלים מהעבר על מנת לחיות את ההווה ולהתקדם לעתיד. תנאי קבלה: השתתפות בקורס עבודה ייעוצית עם זיכרונות ומטאפורות.

ייעוץ לגיל הרך

ד"ר רביעה חסיסי-סאבק

1 ש"ש

הקורס מיועד לפרישת התפיסה העומדת בבסיס הייחוד במקצוע הייעוץ במסגרות של הגיל הרך. במדינת ישראל נתח הייעוץ בגיל זה מצומצם ביחס למסגרות חינוך אחרות. עם זאת הולכת ומתפתחת ההכרה בחשיבות תחילת תהליכי התבוננות והתערבות בגיל הרך כחלק מעבודה מניעתית / מערכתית. מטרת הקורס הן: הכרת מסגרות החינוך לגיל הרך, התבוננות מערכתית מבחינת תכנון וביצוע במסגרות השונות בגיל הרך, הגדרת תפקיד היועץ בגיל הרך אל מול הצרכים של ילדים, הורים, צוותים מקצועיים ועוד, תוך התייחסות לפניים השונים של התפקיד: המניעתית, ההיועצותית, ההדרכתית והתיאומית. במסגרת הקורס יידונו דילמות והתלבטויות הקשורות בהגדרת התפקיד ויישומו בפועל.

עבריינות נוער בראיית פסיכולוגיה התפתחותית

ד"ר לודמילה קריבוש

1 ש"ש

הקורס עוסק בהבנת התופעה של עבריינות הנוער מנקודת ראייה של פסיכולוגיה התפתחותית, ובאתגרים ודילמות המלווים את תוכניות הטיפול והמניעה הקיימות בתחום. המטרה של הקורס לבנות מודל מניעתי חדשני, בהתבסס על ידע משולב בתיאוריות התפתחותיות, תיאוריות להבנת הפשיעה והסטייה החברתית, ועקרונות החשיבה ההמצאתית השיטתית.

עבודה עם תלמידים בהדרה בסיוע בעלי חיים

גב' ענבר בר-אל

1 ש"ש

קורס זה מהווה חשיפה ראשונית לתחום הטיפול הנעזר בבעלי חיים, תוך שימת דגש על תרומתם של בעלי החיים במישור הבריאותי (פיזיולוגי ונפשי), חברתי וחינוכי. במהלך הקורס ינתן דגש מיוחד לעבודה הטיפולית הנעזרת בחיות בקרב ילדים ונוער בסיכון. הקורס יכלול הרצאות, סרטים, עבודה סדנאית - חווייתית ועוד.

הוראה ככלי ליצירת שינוי עם תלמידים בהדרה

ד"ר עינת ליכטינגר

1 ש"ש

הקורס מתמקד באופן בו מורים יכולים לצור שינוי עבור בני נוער בהדרה. הוא נועד לסכם באופן אינטגרטיבי את הידע, העמדות והרגשות שהתגבשו אצל הסטודנטים במהלך הלימודים בתוכנית. נבחן את הבחירה בעבודה עם בני נוער בהדרה, ואת היכולת של הצוות החינוכי לסייע להם. הסטודנטים יתנסו במתודות של למידה מהצלחות ויצירת ידע מכוון לפעולה, שיכולות להיות דגם לעבודה של צוותים חינוכיים. כדי להעשיר את הכלים שבידי המורים, יעסוק הקורס גם בתיאוריית ההוראה המשקמת של פרנקשטיין העוסקת בדיקטיקה של שיקום החשיבה, בתפיסה החינוכית של שולץ ועמיתיו המכוונת

ל"שמיעת קולם" של נערים בסיכון, ובעקרונות הפסיכולוגיה החיובית ודרכי ההתערבות שהיא מציעה למורה. זהו קורס סדנאי בעיקרו המתבסס על תפיסת העולם והניסיון שמביאים המורים הלומדים בו.

מגדר ועולם הנפש

ד"ר עופר קצ'רגין

1 ש"ש

בקורס נבחן את ההיסטוריה של נשים וגברים מנקודת מבט של תיאוריות מתחום לימודי המגדר, לימודי המיניות וחקר התרבות (cultural studies). נקודת המוצא של הקורס הינה, שהבנת המושג 'מגדר' והבנת תפיסות פסיכולוגיות עכשוויות של 'הנפש' הממוגדרת, מחייבות התבוננות בהיסטוריה שלהם, ובמיוחד בהיסטוריית היחסים שבין נשים לבין מקצועות וגופי-ידע פסיכיאטריים ופסיכולוגיים.

במהלך הקורס נבחר מושגית מהם מגדר, מין ומיניות, נברר כיצד היכרות עימם מסייעת בידינו לפענח תפיסות ותיאוריות פסיכיאטריות ופסיכולוגיות עכשוויות, כיצד מושגים אלה משתקפים בשדה החינוך בכלל, כיצד הם באים לביטוי בהבנייה של זהויות מגדריות ומיניות, וכיצד הם מתגלגלים בהיסטוריית המושגית והפרקטית של הפסיכיאטריה והפסיכולוגיה. הקורס ינוע בין התייחסות להיבטי מאקרו רלוונטיים (תרבות, לאום, דת) לבין התייחסות להיבטי מיקרו (פרופילים פסיכולוגיים ואישיותיים ממוגדרים).

הסטודנטים ירכשו במהלך הקורס 'אוצר-מילים' מושגי ותיאורטי, שיאפשר פיתוח חשיבה אנליטית, רפלקטיבית וביקורתית ביחס לסוגיות שידונו. בנוסף נעצב 'ארגז כלים' פדגוגי ופרקטי, שיאפשר לסטודנטים להרחיב את יכולות ההתמודדות שלהם עם היבטים מגדריים הרלוונטיים לעבודתם וכן לנהל שיח מכיל ומאפשר עם תלמידיהם בעתיד על עניינים הקשורים לסוגיות הקשורות במין, מגדר ומיניות.

מבוא להדרכת צוותים חינוכיים

גב' מירב מנור גורן

1 ש"ש

הצוותים החינוכיים בבתי הספר מתמודדים עם משימות מגוונות החל מהפעלת תהליכי חינוך עד לדאגה לתלמיד כפרט. בנוסף, העבודה בתוך צוות דורשת אמון, שיתופיות ושותפות בין חברי הצוות. ההיבטים השונים בעבודת המורה ומורכבות המשימות אתן הוא מתמודד מדגישה את הצורך ביצירת מנגנון של הדרכה, שיסייע בתהליך ההתמודדות והשגת היעדים.

מטרת הקורס הנוכחי לרכוש כלים ומיומנויות להדרכת צוות חינוכי בתוך בית הספר. הקורס יעסוק בתהליך ההדרכה משלב פיתוח הרעיון והיוזמה לתהליך הדרכה עד לשלבי ההדרכה עצמה וטיפוח המשך עבודת הצוות החינוכי. תכני הקורס יתייחסו למערכת הקשרים וההשפעות ההדדיות המתקיימות בצוות חינוכי, לקידום תהליכי שינוי בבית הספר, ולמודלים מגוונים בהדרכה. הקורס מיועד לבעלי עניין ויכולת להביא לידי ביטוי יוזמות ותהליכי שינוי בתוך בית הספר.

הפרעות קשב סיכון והדרה

ד"ר יהודית לנדו

1 ש"ש

מטרת הקורס הן להכיר גישות שונות המתייחסות לתחום הקשב והריכוז: שינויים היסטוריים בתפיסת ההפרעה, אטיולוגיה, תסמינים, דרכי איתור ואבחון של תחום הקשב ודרכי הטיפול בו. הקורס מכוון לפיתוח הבנה לגבי השלכותיה של הפרעת קשב וריכוז על מערכות חיים שונות: התחום האקדמי, המשפחה, החברה ותחום הרגש ולפיתוח מודעות לרב-ממדיות של ההפרעה, הבעייתיות הכרוכה בכך ו

הקומורבידיות הנלווית לה. הקורס יתמקד בהיבטי הסיכון וההזרה הקשורים להפרעות קשב ויקנה דרכים לשיפור תפקודם של ליקויי קשב וריכוז בכיתה. הקורס יתמקד בין היתר בהדרכת מורים: לראות את ההזרה והסיכון, ללמוד לנהל דיאלוג וקשר, לא לנטוש, ראייה רב מימדית של הילד, וניסוח מחדש של המציאות בראיה של פסיכולוגיה שיקומית, ומקומה בטיפול בהפרעת הקשב והריכוז מתוך מבט רב-מערכתי. עוד יעסוק הקורס בטיפול התרופתי, מול הטיפול האלטרנטיבי, מידע מחקרי ודיון במחלוקת הציבורית סביב נושא זה.